

El sistema escolar a les Illes Balears en xifres (2011)

Belén Pascual Barrio

RESUM

A l'informe analitzam alguns indicadors del context, l'escolarització, els recursos i els resultats del sistema d'ensenyament no universitari de la comunitat autònoma de les Illes Balears (CAIB). Els anys previs a la crisi econòmica i laboral, la CAIB ha destacat en l'àmbit estatal per les taxes elevades d'activitat i ocupació. Mentrestant, la seva presència a les estadístiques educatives ha exhibit la pitjor cara d'un sistema educatiu caracteritzat per l'abandonament i les baixes taxes d'escolarització postobligatòria. Tot i que els darrers cursos hi ha hagut signes de recuperació i un increment progressiu de la matrícula, l'escolarització postobligatòria i el nivell formatiu de la població de les Illes continuen sent baixos.

RESUMEN

En el informe se analizan diferentes indicadores del contexto, la escolarización, los recursos y los resultados del sistema de enseñanzas no universitarias de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (CAIB). Durante los años previos a la crisis económica y laboral, la CAIB ha destacado a nivel estatal por las altas tasas de actividad y ocupación. Mientras, su presencia en las estadísticas educativas ha mostrado la peor cara de un sistema educativo caracterizado por el abandono y las bajas tasas de escolarización post-obligatoria. Aun detectándose signos de recuperación y un progresivo incremento de la matrícula en los dos últimos cursos, el nivel de escolarización post-obligatoria y el nivel formativo de la población de las islas continúan siendo bajos.

I. CONTEXT

La comunitat autònoma de les Illes Balears ha experimentat un canvi significatiu en la dinàmica laboral, la qual els darrers anys s'ha fet visible a les estadístiques estatals en forma de taxes d'activitat elevades i de desocupació baixes. Tradicionalment, la taxa d'activitat a les Illes Balears ha superat la mitjana estatal i al llarg dels trimestres ha variat en funció de l'activitat turística i de serveis. Aquesta estacionalitat de l'economia de les Balears i el creixement constant de l'ocupació, l'activitat i el nivell elevat del PIB per càpita s'han acompanyat d'un increment progressiu de la població estrangera també en edat escolar. Malauradament, aquests anys de creixement econòmic no han estat acompanyats d'una millora dels nivells formatius, si ens regim pels indicadors de resultats educatius. Precisament, les taxes d'activitat altes i un mercat laboral accessible han estat les variables relacionades amb l'abandonament dels estudis i la baixa participació en els ensenyaments postobligatoris. El nivell de vulnerabilitat educativa ha estat elevat i continua sent-ho.

Els nivells d'activitat i d'ocupació han tengut trajectòries paral·leles a les Balears fins a la irrupció de la crisi de la construcció i de l'ocupació en general. Entre 2005 i 2010, mentre les taxes d'activitat augmentaven i passaven del 62,7% de 2005 al 66,01% de 2010, les taxes d'ocupació minvaven ràpidament i la desocupació, entre 2005 i 2010, passava del 7,21% al 20,37%; pels menors de vint-i-cinc anys, del 17,72% al 43,01%. La taxa de desocupació aquests cinc anys gairebé s'ha triplicat i supera l'estatal, un fet impensable fa uns anys, quan era una dels més baixes de l'Estat. Qui ha patit més l'increment de la desocupació són els estrangers: un 25% de la població estrangera de la UE i un 36,9% (un 41,59% dels homes) de la no comunitària (vegeu els quadres 1 i 2).

L'any 2010 el nombre de desocupats arriba a la xifra de 82.882 persones, 8.504 més que el 2009 (en termes relatius, un 11,4%). Entre 2007 i 2010, l'augment de la desocupació és alarmant, ja que passa de 37.243 persones a 82.882: 45.639 treballadors en total. Per activitat econòmica, els serveis i la construcció són els sectors més perjudicats. Podem atribuir l'augment de la població sense feina a dos elements: en primer lloc, a l'increment de la població activa (l'any 2010 representava un 43,3% d'aquest creixement) i, en segon lloc, al decreixement de l'ocupació (un 56,6%). A diferència d'altres comunitats autònomes, l'increment de la desocupació s'explica, en bona part, perquè també augmenta l'activitat, mentre que a tot l'Estat aquest factor solament explica un 10,6% de l'augment de la desocupació (Observatori del treball de les Illes Balears 2011).

Les taxes d'activitat de les Balears solen ser més elevades que les estatals i, tractant-se d'un mercat laboral estacional centrat en l'activitat turística, augmenten significativament el segon i tercer trimestre de cada any. El tercer trimestre de 2010 la taxa d'activitat de les Balears va ser del 68,13% i, per primera vegada, la de desocupació superà en dos punts el percentatge estatal: un 19,79% (vegeu el quadre 1).

QUADRE 1. EVOLUCIÓ DE LES TAXES D'ACTIVITAT I DE DESOCUPACIÓ (ANUALS I TRIMESTRALS)

Taxa de desocupació	2005	2006	2007	2008	2009	2010			
Total estatal	9,16	8,51	8,26	11,34	18,01	20,06			
Illes Balears	7,21	6,46	6,98	10,18	18,02	20,37			
Taxa de desocupació en menors de 25 anys									
Total estatal	19,66	17,92	18,19	24,63	37,85	41,61			
Illes Balears	17,72	13,35	15,14	24,34	31,69	43,01			
Dades trimestrals									
Taxa d'activitat	2009T1	2009TII	2009TIII	2009TIV	2010T1	2010TII	2010TIII	2010TIV	2011T1
Total estatal	60,15	60,06	59,81	59,76	59,83	60,11	60,08	59,99	59,88
Illes Balears	63,14	66,77	68,05	64,49	63,71	67,83	68,13	64,37	63,17
Taxa de desocupació	2009T1	2009TII	2009TIII	2009TIV	2010T1	2010TII	2010TIII	2010TIV	2011T1
Total estatal	17,36	17,92	17,93	18,83	20,05	20,09	19,79	20,33	21,29
Illes Balears	19,76	18,15	14,82	19,54	22,41	19,94	17,12	22,23	25,36

Font: INE. Encuesta de Población Activa

L'any 2010 la taxa anual d'activitat va ser del 66,01%, 6 punts per sobre de la taxa estatal. Per sexe i procedència, les diferències són notables: del 72,71%, en el cas dels homes, i del 84,72%, en el cas dels homes estrangers no comunitaris. El mercat laboral de les Balears ha afavorit un increment ràpid de la població activa, també jove i estrangera. Concretament, entre els anys 2001 i 2010, la població estrangera va passar de 73.614 persones a 242.256, un 21,9% de la població total (gairebé el doble del percentatge estatal) i un 19,02% de la població en edat escolar (taxa que és 7 punts més elevada que l'estatal) (vegeu el quadre 3).

A l'Estat espanyol i a les Illes Balears, una de les principals comunitats receptores, l'increment de l'alumnat estranger els darrers anys ha estat espectacular. Concretament, la població estrangera a

les Balears va assolir el 21,8% de la població total, el percentatge més elevat de tot l'Estat, seguit dels del País Valencià (17,2%), Madrid i Múrcia (16,4%) i Catalunya (15,3%). La mitjana estatal és d'un 12,2%. El 68% dels estrangers pertanyen als països següents: Marroc (4215), Equador (3.335), Argentina (2.679), Colòmbia (2.262), Alemanya (1.341), Regne Unit (1.152), Romania (1.139), Uruguai (1.089), Bolívia (1.009) i Bulgària (747) (CES 2011).

**QUADRE 2. TAXES D'ACTIVITAT I DE DESOCUPACIÓ PER NACIONALITAT I SEXE.
ANY 2010**

Activitat	Total	Espanyola	Estrangera: total		
			Total	UE	No UE
Total					
Estat	60	57,62	76,91	71,48	79,55
Illes Balears	66,01	62,61	77,73	73,16	80,47
Homes					
Estat	68,08	65,81	84,04	77,69	87,18
Illes Balears	72,71	69,46	84,35	83,65	84,72
Dones					
Estat	52,26	49,79	69,96	65,31	72,19
Illes Balears	59,35	55,68	71,53	64,87	76,07
Desocupació	Total	Espanyola	Estrangera: total		
			Total	UE	No UE
Total					
Estat	20,06	18,16	30,19	26,69	31,72
Illes Balears	20,37	15,86	32,88	25,48	36,91
Homes					
Estat	19,73	17,4	32,59	26,94	35,08
Illes Balears	20,98	15,81	36,23	25,79	41,59
Dones					
Estat	20,48	19,12	27,39	26,4	27,82
Illes Balears	19,62	15,92	29,17	25,16	31,51

Font: INE. Encuesta de Población Activa

Els darrers deu anys, a Espanya hem passat de 72.335 alumnes el curs 1996-1997 a 608.040 el 2006-2007; en deu anys, hem augmentat en 535.705 alumnes, un 88,10%. Les Balears tenen el nivell més elevat de població estrangera en edat escolar de tot Espanya. El curs 2010-2011 han estat comptabilitzats 27.655 alumnes estrangers. Per primera vegada, aquesta xifra s'estabilitza, després de deu anys de variacions percentuals interanuals constants, amb increments superiors al 40%, com el que hi va haver el curs 2002-2003 (vegeu el quadre 10).

El nivell formatiu de la població activa és baix: només un 22,7% tenen estudis universitaris (deu punts menys que la taxa estatal) i un 28,3% tenen un nivell d'educació secundària de segona etapa. Els homes actius tenen els nivells formatius més baixos: un 19,7% tenen nivell superior i un 26,2%, estudis secundaris de segona etapa (vegeu el quadre 4).

QUADRE 3. POBLACIÓ (ESPANYOLS I ESTRANGERS) PER EDAT (TRES GRUPS D'EDAT). ANYS 2001-2010

Total edats	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Estrangers	73614	99744	126505	131423	156270	167751	190170	223036	237562	242256
% Estrangers	8,38	10,88	13,35	13,76	15,9	16,76	18,45	20,79	21,69	21,9
% Estr. estatal	3,33	4,73	6,24	7,02	8,46	9,27	10	11,41	12,08	12,22
0-15 anys										
Estrangers	8916	12745	17131	19519	22716	24076	26683	30750	33017	33830
% Estrangers	6,21	8,6	11,23	12,65	14,38	15,01	16,2	17,97	18,83	19,02
% Estr. estatal	2,92	4,35	5,99	7,17	8,4	9,03	9,81	11,16	11,86	12,06
16-64 anys										
Estrangers	56995	78161	99171	103126	122797	131240	149280	175653	186264	188482
% Estrangers	9,39	12,25	14,99	15,43	17,78	18,69	20,59	23,23	24,19	24,36
% Estr. estatal	3,87	5,55	7,32	8,24	9,94	10,94	11,77	13,43	14,21	14,35
65 i més										
Estrangers	7703	8838	10203	8778	10757	12435	14207	16633	18281	19944
% Estrangers	6,01	6,75	7,65	6,63	7,99	8,98	10,07	11,42	12,17	12,91
% Estr. estatal	1,58	1,82	2,14	2,03	2,45	2,71	2,96	3,35	3,64	3,89

Font: Institut Nacional d'Estadística. Explotación estadística del padrón

QUADRE 4. ACTIUS PER NIVELL FORMATIU ASSOLIT. DADES ESTATALS I DE LES ILLES BALEARS 2009-2010

		Total estatal	Illes Balears	Total estatal	Illes Balears	Total estatal	Illes Balears
Total	2009	100	100	100	100	100	100
Analfabets	2009	0,5	0,5	0,5	0,8	0,5	0,1
	2010	0,5	0,7	0,5	0,9	0,4	0,4
Educació primària	2009	14,8	13,6	16,5	14,9	12,5	12,1
	2010	14,2	13	15,7	14,2	12,3	11,4
Educació secundària primera etapa (1)	2009	28,6	35,6	31,2	39,5	25,2	30,8
	2010	28,3	34,9	31	38,5	24,9	30,6
Educació secundària segona etapa (1)	2009	24	27,6	23	25,8	25,3	30
	2010	23,9	28,3	23,4	26,2	24,6	31
Educació superior, excepte doctorat	2009	31,5	22,4	28	18,8	35,9	26,8
	2010	32,5	22,7	28,7	19,7	37,1	26,4
Doctorat	2009	0,7	0,3	0,7	0,3	0,6	0,1
	2010	0,6	0,4	0,7	0,5	0,5	0,2

(1) I formació i inserció laboral corresponents

Font: INE. Encuesta de Población Activa

Entre els anys 2005 i 2010 ha augmentat la desocupació entre els treballadors que solament han cursat l'educació primària: ha passat d'un 6,8% a un 26%. Les persones que estaven desocupades l'any 2010 es distribuïen, segons el seu nivell formatiu, de la manera següent (Observatori del treball de les Illes Balears 2011):

- Analfabets: 570, que són un 0,7% del total (0,4%, el 2005)
- Fins a educació primària: 22.000, que són un 26,5% del total (6,8%, el 2005)
- Educació secundària (1a etapa): 42.380, que són el 51,1% del total (69,3%, el 2005)
- Educació secundària (2a etapa): 13.949, que són un 16,8% del total (18,6%, el 2005)
- Educació superior i doctorat: 3.984, que són un 4,8% del total (4,8%, el 2005)

A aquestes dades sobre el context laboral n'hi podem afegir algunes altres sobre la situació socioeconòmica de les famílies. L'enquesta de condicions de vida de l'any 2009 (INE 2010) revela situacions de privació material: un 15% de les llars de les Balears tenien manca d'espai a l'habitatge, un 57,9% de les quals patien dificultats per arribar a final de mes (7,3 punts més que el 2007) i un 17,3%, 191.197 persones, vivien per sota del llindar de la pobresa.

QUADRE 5. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT MATRICULAT A ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL I PERCENTATGES DE VARIACIÓ INTERANUALS, PER NIVELLS EDUCATIUS. CURSOS 1999-2000 A 2010-2011 (1)

Ensenyaments de règim general	1999-2000		2000-2001		2001-2002		2002-2003		2003-2004		2004-2005	
	Absolut	variació%	Absolut	variació%	Absolut	variació%	Absolut	variació%	Absolut	variació%	Absolut	variació%
Educació infantil	25.306	5,07	26.589	4,01	27.656	4,01	28.379	2,61	29.994	5,69	31.306	4,37
Educació primària	55.754	0,17	55.849	1,17	56.505	1,17	56.962	0,81	57.166	0,36	56.988	-0,31
ESO	39.702	0,14	39.758	-0,30	39.640	-0,30	40.063	1,07	40.300	0,59	40.017	-0,70
Batxillerat	10.312	9,12	11.252	1,81	11.456	1,81	11.168	-2,51	10.942	-2,02	10.885	-0,52
CFGM	3.184	10,40	3.515	7,94	3.794	7,94	4.259	12,26	4.314	1,29	4.402	2,04
CFGS	1.859	12,91	2.099	7,24	2.251	7,24	2.419	7,46	2.164	-10,54	2.420	11,83
TOTAL (2)	136.117	2,16	139.062	1,61	141.302	1,61	143.250	1,38	144.880	1,14	146.018	0,79

Ensenyaments de règim general	1999-2000		2005-2006		2006-2007		2007-2008		2008-2009		2009-2010		2010-2011	
	Absolut	variació%	Absolut	variació%	Absolut	variació%	Absolut	variació%	Absolut	variació%	Absolut	variació%	Absolut	variació%
Educació infantil	25.306	3,28	32.332	33,967	5,06	35,781	5,34	36,580	2,23	39,313	7,47	40,872	3,97	
Educació primària	55.754	-0,46	56.726	59,004	4,02	61,352	3,98	63,259	3,11	63,954	1,10	65,203	1,95	
ESO	39.702	-2,23	39.126	39,717	1,51	39,541	-0,44	39,767	0,57	39,934	0,42	40,316	0,96	
Batxillerat	10.312	-1,31	10.742	10,952	1,95	10,638	-2,87	11,071	4,07	12,648	14,24	13,309	5,23	
CFGM	3.184	-4,13	4.220	4,588	8,72	4,539	-1,07	4,789	5,51	5,382	12,38	6,487	20,53	
CFGS	1.859	-13,26	2.099	2,251	7,24	2,385	5,95	2,907	21,89	33,27	14,45	39,33	18,21	
TOTAL (2)	136.117	-0,53	145.245	150,479	3,60	154,236	2,50	158,373	2,68	164,558	3,91	170,120	3,38	

(1) El % de variació representa l'increment del curs corresponent respecte del total del curs anterior

(2) Ensenyaments de règim general sense comptar els alumnes d'educació especial (575 el curs 2010-2011) i PQPI (2.194 alumnes el curs 2010-2011)

Font: Direcció General de Planificació i Centres. Conselleria d'Educació i Cultura i Ministeri d'Educació. Estadístiques de l'educació. Ensenyaments no universitaris

2. ESCOLARITZACIÓ, RECURSOS I RESULTATS

La matrícula del curs 2010-2011 es distribueix entre l'alumnat d'educació infantil (40.872 alumnes), educació primària (65.203), ensenyament secundari obligatori (ESO) (40.316), batxillerat (13.309), cicles formatius de grau mitjà (CFGM) (6.487) i cicles formatius de grau superior (CFGS) (3.933 alumnes). Quant als ensenyaments de règim especial, el curs 2010-2011 han tingut 26.190 alumnes matriculats. En relació amb el tipus d'ensenyament, la distribució de matriculats és la següent: 13.397 a educació d'adults; 10.122 a ensenyament d'idiomes; 1.607 a estudis de música; 212 a estudis de dansa; 679 a ensenyaments d'arts plàstiques i disseny; 78 alumnes a estudis d'art dramàtic, i 95 a ensenyaments esportius de grau mitjà (vegeu els quadres 5 i 7).

La tendència d'anys anteriors s'ha mantingut i el curs 2010-2011 el percentatge d'alumnat estranger als ensenyaments de règim general ha estat superior al del conjunt de l'Estat: 15,9% (quasi un punt inferior que el curs anterior). És un 15,9% de la població escolar: el percentatge de les Balears continua sent el més elevat d'Espanya, juntament amb el de La Rioja. Per nivells, un 16,6% és alumnat de primària i un 19,7%, d'ESO. Són percentatges molt superiors als estatals: 5,6 i 6,6 punts, respectivament (vegeu el quadre 11).

La concentració de la matrícula de l'alumnat estranger als centres públics continua sent una de les principals crítiques a la gestió duta a terme per part de les administracions educatives estatals i autonòmiques (Orte et al. 2009). La majoria de l'alumnat estranger està escolaritzada a centres públics: el 80,9%, a les Balears i el 82,6%, al conjunt de l'Estat (vegeu el quadre 12). A les Balears, un 22,6% de l'alumnat de primària i un 24,4% del d'ESO dels centres públics són estrangers (MEC 2011f).

La distribució de l'escolarització als ensenyaments de règim general per titularitat dels centres és la següent: un 65,1% correspon a centres públics i un 34,9%, a centres privats. L'escolarització pública a les Balears és 2,8 punts inferior a la mitjana estatal. Per nivells, aquesta distància és més significativa a educació infantil de segon cicle, a educació primària i a ESO. Pel que fa a educació infantil de primer cicle, la matriculació a centres públics és superior a la mitjana estatal: 67,8% (mitjana estatal, 50,7%) (vegeu el quadre 6).

Respecte del curs anterior, els increments percentuals de matrícula més destacables han estat d'un 20,53% als CFGM, d'un 18,21% als CFGS i d'un 3,97% a educació infantil. La matrícula del batxillerat ha augmentat en 661 alumnes i, la dels cicles formatius, en 1.711 (vegeu el quadre 5). Inevitablement, no podem deixar de considerar aquest increment de la matrícula de secundària com un efecte de la situació del mercat laboral i un possible canvi en la percepció de la inversió en capital humà per part dels joves i de les famílies.

Les taxes brutes d'escolarització als ensenyaments no obligatoris continuen sent més baixes que les estatals. A l'educació infantil de primer cicle, a les Balears és d'un 19,9%, davant un 28,6% estatal. Al segon cicle, és del 89,6%, mentre que l'estatal ja supera el 100%. A l'ensenyament secundari, tant al batxillerat com als cicles formatius de grau mitjà i de grau superior, les taxes de les Illes Balears són més baixes que les estatals, principalment les de batxillerat i dels CFGS, amb una diferència de devers tretze punts respecte de la taxa estatal. Al batxillerat, la taxa bruta és del 62,3%, enfront del

75,8% estatal. Ambdues taxes han augmentat entre 6 i 7 punts els darrers quatre anys. Quant als cicles formatius de grau mitjà, les taxes són d'un 33,5% estatal i un 30,4% a les Balears. En aquest cas, l'increment en quatre anys ha estat de 7 o 8 punts. Als cicles formatius de grau superior, un 30,4% a tot l'Estat i un 17,5% a les Balears; en aquest nivell, l'increment ha estat de 6 o 7 punts (vegeu el quadre 8).

A la secundària postobligatòria, no solament són baixes les taxes d'escolarització, sinó que també ho són les de graduació. No és solament un problema de superar els estudis obligatoris, sinó també de continuar i superar els postobligatoris. La taxa de graduació a l'ensenyament secundari no obligatori a les Balears és la més baixa d'Espanya: solament s'hi gradua un 32,5% (45,2% estatal) (vegeu el quadre 21). El curs 2007-2008 va promocionar un 30,9% de l'alumnat de batxillerat (44,7% a tot l'Estat): un 35,6% de les dones i un 26,4% dels homes. Aquest percentatge s'ha reduït lleugerament els darrers cursos. Des del 2002-2003, les dones són les que han reduït més el seu nivell i han passat del 39,8% al 35,6%.

QUADRE 6. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT MATRICULAT PER TITULARITAT DEL CENTRE. CURSOS 2008-2011

	TOTAL			Primer cicle d'educació infantil (1)			Segon cicle d'educació infantil			Educació primària		
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2008-2009	2009-2010	2010-2011
CENTRES PÚBLICS												
Total estatal	67,3%	67,6	67,9	46,6%	50,7	50,7	68,4%	68,4	68,7	67,4%	67,3	67,5
Illes Balears	64,5%	65,7	65,1	54,5%	82,3	67,8	63,2%	63,9	63,9	63,3%	63,1	62,3
CENTRES PRIVATS												
Total estatal	32,7%	32,4	32,1	53,4%	49,3	49,3	31,6%	31,6	31,3	32,6%	32,7	32,5
Illes Balears	35,5%	34,3	34,9	45,5%	17,7	32,2	36,8%	36,1	36,1	36,7%	36,9	37,7

	ESO			Batxillerat (2)			Formació professional (3)		
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2008-2009	2009-2010	2010-2011
CENTRES PÚBLICS									
Total estatal	66,0%	65,9	65,9	74,1%	74,7	75,8	76,7%	77,1	77,3
Illes Balears	61,1%	61,2	60,9	74,1%	73,8	74,8	87,1%	87,5	86,5
CENTRES PRIVATS									
Total estatal	34,0%	34,1	34,1	25,9%	25,3	24,2	23,3%	22,9	22,7
Illes Balears	38,9%	38,8	39,1	25,9%	26,2	25,2	12,9%	12,5	13,5

(1) A centres autoritzats per l'Administració educativa.

(2) Inclou el règim d'educació a distància.

(3) Inclou l'alumnat de cicles formatius de Formació Professional i PQPI. No inclou el règim d'educació a distància.

Font: Ministeri d'Educació. *Estadísticas de las enseñanzas no universitarias. Datos de los cursos 2008-2009, 2009-2010, 2010-2011*

**QUADRE 7. ALUMNAT MATRICULAT A ENSENYAMENTS DE RÈGIM ESPECIAL.
CURSO 2010-2011**

		Centres públics	Centres privats	Total
Ensenyament d'adults				
		13.358	39	13.397
Ensenyaments d'arts plàstiques i disseny				
Total		578	101	679
Cicles formatius	Grau mitjà	61		61
	Grau superior	236	101	337
Estudis superiors	Disseny. Estudis superiors	281	281	562
Ensenyaments de música				
Total		1.376	231	1.607
Ensenyaments reglats	Ensenyaments elementals	668	231	899
	Ensenyaments professionals	504		504
	Grau superior	204		204
Ensenyaments de dansa				0
Total		200	12	212
Ensenyaments reglats	Ensenyaments elementals	119	12	131
	Ensenyaments professionals	81		81
Ensenyaments d'art dramàtic		78		78
Ensenyament d'idiomes				0
Total		10.122		10.122
Nivell bàsic		4.005		4.005
Nivell intermedi		3.075		3.075
Nivell avançat		1.794		1.794
A distància	Nivell bàsic	415		415
	Nivell intermedi	501		501
Nivell C1		282		282
Nivell C2		50		50
Ensenyaments esportius de grau mitjà		95		95
TOTAL		25.807	383	26.190

Font: Ministeri d'Educació. *Estadísticas de las enseñanzas no universitarias*

Als cicles formatius de grau mitjà s'hi gradua un 12,5% dels alumnes (4,2 punts menys que la taxa estatal). Les diferències de sexe són paleses, però menys evidents que al batxillerat. Als cicles formatius de grau superior, el nombre de graduats és notablement més baix que el global de l'Estat, ja que solament s'hi gradua un 7,5% de l'alumnat (un 6% dels homes i un 9% de les dones). La diferència és notable entre el 16,4% de la taxa estatal i el 7,5% de la de les Balears.

Això a banda part, als cicles formatius hi ha una descompensació entre les especialitats, ja que n'hi ha unes poques que són molt demandades i d'altres que són minoritàries. El 98,6% de l'alumnat matriculat al grau mitjà es concentra en quinze especialitats de les trenta-vuit ofertades. Quant a

les dones, les especialitats de Gestió Administrativa i Cures Auxiliars d'Infermeria concentren el 60% de la matrícula. Mentrestant, les dades de desocupació revelen un increment interanual del 64,1% en les activitats administratives d'oficina i en altres activitats auxiliars a les empreses (CES 2011). La mateixa selecció diferenciada entre homes i dones la trobam al batxillerat. Quasi el 70% de les dones trien la modalitat d'humanitats i ciències socials i un 30%, la de ciències i tecnologia. La matrícula dels homes es distribueix entre aquestes dues modalitats majoritàries en una relació de 48%-45%, respectivament (vegeu el quadre 9).

Malgrat les mancances en els estudis postobligatoris, les ajudes econòmiques a l'alumnat de secundària, tot i que han millorat respecte del curs 2009-2010, continuen sent inferiors a les del conjunt de l'Estat. A l'ensenyament secundari no obligatori, el percentatge d'alumnes becaris ha estat d'un 10%, 3,6 punts més que el curs passat, però 16,6 punts menys que a tot l'Estat. L'import mitjà ha estat de 1.195 euros, 254 euros més que el curs anterior i 10 euros superior a l'import mitjà estatal. El percentatge d'alumnat becat ha estat inferior i l'import mitjà de les beques, superior a la mitjana estatal (vegeu el quadre 17).

QUADRE 8. TAXES BRUTES D'ESCOLARITAT PER NIVELL D'ENSENYAMENT. CURSOS 2007-2008, 2008-2009, 2009-2010 I 2010-2011

	Educació infantil primer cicle (1) (2)				Educació infantil segon cicle			
	(0 - 2 anys)				(3 - 5 anys)			
Taxa d'activitat	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Estatal (%)	19,9%	26,2	26,7	28,6	98,3%	98,7	99,2	100,3
Illes Balears (%)	11,2%	11,8	17,1	19,9	90,4%	88,7	88,2	89,6

	Batxillerat (3)				Cicles formatius de grau mitjà (3)			
	(16 - 17 anys)				(16 - 17 anys)			
Taxa d'activitat	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Estatal (%)	68,8%	70,2	73,5	75,8	26,6%	28,3	31,3	33,5
Illes Balears (%)	56,1%	58,0	55,5	62,3	22,3%	22,2	25,1	30,4

	Cicles formatius de grau superior (3)				Programes de qualificació professional inicial			
	(18 - 19 anys)				(16 - 17 anys)			
Taxa d'activitat	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Estatal (%)	23,7%	25,0	27,8	30,4	5,1%	5,6	8,4	9,1
Illes Balears (%)	11,2%	12,8	14,5	17,5	4,2%	5,0	7,6	10,3

(1) Taxa neta pel grup d'edat referit.

(2) En centres autoritzats per l'Administració educativa.

(3) Inclou el règim d'educació a distància.

Font: Ministeri d'Educació. *Estadísticas de las enseñanzas no universitarias*

**QUADRE 9. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT DE BATXILLERAT
PER ESPECIALITATS I SEXE. CURS 2010-2011**

Especialitat de batxillerat	HOMES	DONES	TOTAL
Modalitat de ciències i tecnologia	2.724	2.252	4.976
Modalitat d'humanitats i ciències socials	2.908	4.393	7.301
Via d'arts escèniques, música i dansa	88	136	224
Via d'arts plàstiques, disseny i imatge	285	523	808
TOTAL	6.005	7.304	13.309

Font: Conselleria d'Educació i Cultura. Direcció General de Planificació i Centres

El curs 2010-2011, respecte del curs anterior, hi ha hagut més centres que han impartit estudis no obligatoris: disset centres més que han ofert educació infantil; quatre més, batxillerat; quinze, CFGM, i vuit més, CFGS. La distribució dels centres educatius i unitats/grups per nivell d'ensenyament és la següent (vegeu els quadres 13 i 14):

- Educació infantil: hi ha 446 centres educatius d'educació infantil, 592 unitats/grups de primer cicle i 1.496 de segon cicle. En total, 200 unitats més que el curs anterior.
- Educació primària: hi ha 316 centres destinats a l'educació primària i 2.878 unitats/grups (94 més que el curs anterior).
- Educació especial: n'hi ha 35 centres i 120 grups (21 menys que el curs anterior).
- Educació secundària obligatòria: n'hi ha 159 centres i 1.645 unitats/grups, tantes com el curs 2009-2010.
- Batxillerat: 91 centres n'han impartit estudis. En aquest nivell, n'hi ha 428 unitats de règim ordinari i 11 d'adults. En total, són deu unitats menys que el curs anterior.
- Cicles formatius de grau mitjà: 78 centres imparteixen aquests estudis. En aquest nivell, n'hi ha 274 unitats de règim ordinari i 30 de règim d'adults.
- Cicles formatius de grau superior: 49 centres imparteixen aquests estudis i n'hi ha 164 unitats/grups de règim general i 25 de règim d'adults.
- PQPI: 82 centres (61 públics) i 180 unitats (141 a centres públics i 39 a centres privats). N'hi ha 51 unitats més.

**QUADRE 10. ALUMNAT ESTRANGER I INCREMENTS INTERANUALS
D'ALUMNAT ESTRANGER. CURSOS 2001-2011 (1)**

	2001-2002		2002-2003		2003-2004		2004-2005		2005-2006	
	absolut	%	absolut	%	absolut	%	absolut	%	absolut	
Estatal espanyol	207.112	48,3	307.151	30,9	402.117	14,5	460.518	15,3	530.954	
Illes Balears	8.712	43,7	12.519	24,5	15.591	10,3	17.197	13,1	19.456	
	2006-2007		2007-2008		2008-2009		2009-2010		2010-2011	
	%	absolut	%	absolut	%	absolut	%	absolut	%	absolut
Estatal espanyol	14,52	608.040	14,33	695.190	6,80	742.470	2,73	762.746	-0,04	762.420
Illes Balears	11,80	21.751	8,68	23.638	10,61	26.145	5,94	27.699	-0,16	27.655

(1) El percentatge representa l'increment en relació amb el curs anterior. A partir del curs 2006-2007 hi ha una petita modificació de les dades de l'informe passat, ja que són estadístiques avanç.

Font: MEC. *Estadísticas de las enseñanzas no universitarias. Series por comunidad autónoma y datos avance 2008-2009, 2009-2010 i 2010-2011.*

Del que hem dit més amunt, en destaquem la disminució del nombre d'unitats o de grups en els cicles formatius de grau mitjà i superior, precisament en un curs en què la matrícula d'aquests nivells ha augmentat notablement. El nombre mitjà d'alumnes per unitat ha augmentat respecte del curs anterior i ha arribat a 27,6 alumnes per unitat de batxillerat; a 17,4 i 17,6 als cicles formatius de grau mitjà i grau superior, respectivament; i a 22,4 alumnes per unitat d'educació infantil de segon cycle (vegeu el quadre 16).

Pel que fa al professorat, el curs 2010-2011 hem comptabilitzat un total de 16.142 professors, 11.316 dels quals pertanyen a centres públics i 4.826, a centres privats (vegeu el quadre 15). L'increment es concentra principalment als centres privats.

QUADRE 11. ALUMNAT ESTRANGER (VALORS ABSOLUTS I PERCENTUALS) EN L'ENSENYAMENT DE RÈGIM GENERAL, PER NIVELLS. CURS 2010-2011

	Total ensenyaments de règim general	Educació infantil	Educació primària	Educació especial	ESO	Batxillerat (1)	Cicles formatius de Formació Professional	PQPI
Espanya								
Alumnat total	7.758.047	1.865.466	2.748.962	31.126	1.783.856	670.055	578.574	80.008
Alumnat estranger	734.008	126.939	295.879	3.464	217.194	38.661	39.527	12.344
% alumnat estranger	9,46	6,80	10,76	11,13	12,18	5,77	6,83	15,43
Illes Balears								
Alumnat total	165.805	40.872	65.203	575	40.316	13.309	10.420	2.194
Alumnat estranger	26.290	4.490	10.625	150	7.877	1.340	1.404	404
% alumnat estranger	15,86	10,99	16,30	26,09	19,54	10,07	13,47	18,41
Estat espanyol	48,3	307.151	30,9	402.117	14,5	460.518	15,3	530.954
Illes Balears	43,7	12.519	24,5	15.591	10,3	17.197	13,1	19.456

(1) Inclou estudis a distància.

Font: Ministeri d'Educació. *Estadísticas de las enseñanzas no universitarias. Seies por comunidad autónoma*

QUADRE 12. ALUMNAT ESTRANGER PER TITULARITAT DEL CENTRE. CURSOS 2002-2003 A 2010-11

	2002-2003		2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007	
	%	absolut	%	absolut	%	absolut	%	absolut	%	absolut
Centres Públics										
Estat espanyol	245.030	79,8	325.188	80,9	374.836	81,4	434.781	81,9	501.916	82,5
Illes Balears	10.271	82,0	12.602	80,8	14.061	81,8	15.938	81,9	17.955	82,5
Centres Privats										
Estat espanyol	62.121	20,2	76.929	19,1	85.682	18,6	96.173	18,1	106.124	17,5
Illes Balears	2.248	18,0	2.989	19,2	3.136	18,2	3.518	18,1	3.796	17,5

continua

	2007-2008		2008-2009		2009-2010		2010-2011	
	%	absolut	%	absolut	%	absolut	%	absolut
Centres Públics								
Estat espanyol	575.722	82,8	616.343	82,9	625.031	81,9	636.390	82,6
Illes Balears	19.586	82,9	21.569	82,5	22.728	82,1	22.293	80,9
Centres Privats								
Estat espanyol	119.468	17,2	127.353	17,1	137.715	18,1	133.994	17,4
Illes Balears	4.052	17,1	4.576	17,5	4.971	17,9	5.797	20,6

Font: MEC. Estadísticas de las enseñanzas no universitarias. Seies por comunidad autónoma y datos avance 2008-2009 i 2009-2010

QUADRE 13. NOMBRE DE CENTRES QUE IMPARTEIXEN CADA ENSENYAMENT. CURSOS 2009-2010 I 2010-2011

	Educació infantil		Educació primària		Educació especial (1)		ESO	
	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011
Total	429	446	311	316	31	35	157	159
Públics	281	293	212	212	24	25	66	66
Privats	148	153	99	104	7	10	91	93

	Batxillerat		CFGM		CFGS		PQPI	
	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011
Total	87	91	62	78	39	49	58	82
Públics	64	67	52	67	36	44	51	61
Privats	23	24	10	11	3	5	7	21

(1) Centres específics d'educació especial i unitats substitutòries en centres ordinaris.

Font: Ministeri d'Educació. Estadísticas de las enseñanzas no universitarias. Datos 2009-2010 y 2010-2011.

QUADRE 14. NOMBRE D'UNITATS I DE GRUPS PER ENSENYAMENT. CURSOS 2009-2010 I 2010-2011

	Educació infantil				Educació primària		Educació especial (3)		ESO	
	Primer cicle (1)		Segon cicle		2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011
	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011						
Total	489	592	1.399	1.496	2.784	2.878	141	120	141	120
Públics	404	394	918	976	1.856	1.889	58	36	58	36
Privats	85	198	481	520	928	989	83	84	83	84

	Batxillerat				CFGM			
	Règim ordinari		Règim d'adults		Règim ordinari		Règim d'adults	
	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011
Total	435	428	14	11	276	274	29	30
Públics	313	302	14	11	236	236	29	30
Privats	122	126	0	0	40	38	0	0

continua

	CFGS				PQPI (4)	
	Règim ordinari		Règim d'adults		Règim ordinari	
	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011
Total	182	164	2	25	129	180
Públics	170	147	2	25	114	141
Privats	12	17	0	0	15	39

(1) En centres autoritzats per l'Administració educativa.

(2) Unitats amb alumnat d'educació infantil i primària. També inclou unitats d'educació primària amb alumnat de primer cicle d'ESO.

(3) Centres específics d'educació especial i centres ordinaris amb unitats substitutòries d'educació especial.

(4) Inclouen les unitats d'aquests programes en centres i les actuacions.

Font: Ministeri d'Educació. *Estadísticas de las enseñanzas no universitarias. Datos 2009-2010 y 2010-2011*

QUADRE 15. PROFESSORAT SEGONS EL NIVELL D'ENSENYAMENT IMPARTIT. CURSOS 2009-2010 I 2010-2011

	TOTAL	Educació infantil i primària	ESO, batxillerat i FP	Ambdós grups de nivells (1)	Educació especial (2)
2009-2010					
Total	15.681	7.997	7.038	607	39
Centres Públics	11.385	5.740	5.287	320	38
Centres Privats	4.296	2.257	1.751	287	1
2010-2011					
Total	16.142	8.107	7.009	829	197
Centres Públics	11.316	5.644	5.173	436	63
Centres Privats	4.826	2.463	1.836	393	134

(1) Professorat que compatibilitza l'ensenyament en educació infantil i primària, secundària i Formació Professional.

(2) Professorat de centres específics d'educació especial i d'aules d'educació especial en centres ordinaris.

Font: Ministeri d'Educació. *Estadísticas de las enseñanzas no universitarias. Datos de los cursos 2009-2010 y 2010-2011.*

QUADRE 16. NOMBRE MITJÀ D'ALUMNES PER UNITAT I GRUP, PER ENSENYAMENT I TITULARITAT. CURS 2010-2011

	Educació infantil. Primer cicle (1)	Educació infantil. Segon cicle (2)	Educació primària (3)	Educació especial (4)	ESO	Batxillerat (5)	Cicles formatius de grau mitjà (6)	Cicles formatius de grau superior (6)	PQPI (7)
Illes Balears	12,4	22,4	22,5	4,8	24,5	27,6	17,4	17,6	12,2
Públics	12,6	22,0	21,3	4,4	23,6	28,0	16,7	17,5	12,3
Privats	11,9	23,2	24,8	5,0	26,0	26,6	22,2	18,5	11,8

(1) En centres autoritzats per l'Administració educativa.

(2) Unitats amb alumnat d'educació infantil. Segon cicle i mixtos d'ambdós cicles.

(3) Unitats amb alumnat d'educació infantil i primària. Inclou també unitats de primària amb alumnat del 1r cicle d'ESO.

(4) Inclou unitats de centres específics i aules d'educació especial en centres ordinaris.

(5) Règim ordinari.

(6) Règim ordinari i règim d'adults (nocturn).

(7) Inclou alumnat i unitats d'aquests programes en centres i actuacions.

Font: Ministeri d'Educació. *Estadísticas de las enseñanzas no universitarias. Datos de los cursos 2009-2010 y 2010-2011.*

Les dades de 2009 sobre ús d'Internet dels nins que tenen entre 10 anys i 15 continuen mostrant una situació favorable respecte de la mitjana estatal. Són usuaris d'Internet el 95,4% dels nins d'aquestes edats: 10,3 punts més que el nivell estatal i 7,2 més que la taxa de les Balears el curs anterior. L'ús preferent d'Internet és fet des de la llar: 89,4% a les Balears i 80,4% a l'Estat; des del centre d'estudis l'empren un 49,2% a les Balears i un 58,9% a l'Estat (aquest ús ha disminuït 24,5 punts respecte del curs anterior). El motiu pel qual fan servir Internet es reparteix entre els treballs escolars i l'oci, la música i els jocs. Tant a les Balears com al conjunt de l'Estat, els treballs escolars en són el motiu per al 91%-93% dels nins. L'oci, la música i els jocs en són motius per al 88,1% a les Balears i el 86,5% a l'Estat (vegeu el quadre 18).

Tal com apuntarem a l'informe anterior, encara que a les Balears l'ús d'Internet sigui més freqüent que a altres comunitats autònomes, els equipaments informàtics de les escoles continuen sent més escassos que els de la resta de l'Estat.

QUADRE 17. PERCENTATGE D'ALUMNAT BECAT I IMPORT MITJÀ PER BECARI A BATXILLERAT I FORMACIÓ PROFESSIONAL

	TOTAL		BATXILLERAT		FORMACIÓ PROFESSIONAL (1)	
	% alumnes becaris	Import mitjà per becarí (euros)	% alumnes becaris	Import mitjà per becarí (euros)	% alumnes becaris	Import mitjà per becarí (euros)
TOTAL	26,6	1.185,7	26,1	1.075,6	27,1	1.313,1
Total 2009-2010	20,3	1.050,6	18,6	888,8	22,4	1.217,7
Catalunya	8,9	1.322,2	7,6	1.178,4	10,3	1.427,1
Illes Balears	10,0	1.195,8	9,6	1.086,3	10,6	1.340,2
Illes Balears 2009-2010	6,4	941,5	6,4	791,5	6,3	1.168,9
La Rioja	10,1	1.287,1	12,0	1.041,6	8,3	1.618,6
Aragó	12,5	1.427,4	11,6	1.098,0	13,5	1.728,0
Madrid	12,5	1.157,7	14,0	1.076,6	10,1	1.346,0
Navarra	19,8	1.097,3	18,4	1.019,2	21,3	1.175,7
País Basc	21,3	592,6	22,5	564,4	20,0	626,9
Astúries	22,5	1.253,1	25,2	1.041,9	19,4	1.566,0
País Valencià	22,9	1.203,5	23,9	1.046,8	21,9	1.377,1
Castella i Lleó	23,3	1.340,4	25,5	1.013,5	20,4	1.874,4
Ceuta	23,4	1.289,0	30,3	1.323,0	16,7	1.229,7
Cantàbria	27,1	925,8	19,9	1.021,5	35,0	866,1
Múrcia	27,6	1.132,8	24,6	1.129,5	32,0	1.136,6
Castella-la Manxa	31,3	1.274,8	31,2	1.045,7	31,5	1.613,3
Melilla	31,8	1.578,6	41,5	1.531,1	19,1	1.712,6
Galícia	38,1	1.023,3	26,3	1.180,4	50,8	935,5
Extremadura	41,8	1.659,3	42,4	1.274,9	40,9	2.263,0
Illes Canàries	43,8	1.070,1	36,9	1.237,3	51,0	942,5
Andalúcia	47,7	1.214,0	49,4	1.067,2	45,5	1.409,3

(1) Inclou els cicles formatius de Formació Professional i arts plàstiques i disseny.

Font: Ministeri d'Educació (2011). *Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores*. Recursos destinats a l'educació, curs 2008-2009.

El curs 2009-2010 va ser destinat a tasques d'ensenyament i aprenentatge un ordinador per cada 8,3 alumnes a les Balears (5,3 de mitjana estatal): 7,4 alumnes per ordinador als centres públics (8,5 als de primària i 6,5 als de secundària) i 10,5 alumnes per ordinador als privats. La disponibilitat d'ordinadors ha augmentat de manera molt lleu a tots els nivells respecte del curs anterior. El nombre mitjà d'alumnes per ordinador destinat a la docència amb alumnes és de 10,4 a les Balears i de 6,5 al conjunt de l'Estat (vegeu el quadre 19).

**QUADRE 18. ÚS D'INTERNET I DE L'ORDINADOR PER PART DELS NINS DE 10 A 15 ANYS
ELS TRES MESOS ANTERIORS A L'ENTREVISTA. ANYS 2007, 2008 I 2009 (1R SEMESTRE)**

	TOTAL nins usuaris d'INTERNET	UTILITZACIÓ INTERNET (% sobre el total d'usuaris d'Internet)					UTILITZACIÓ DE L'ORDINADOR A LA LLAR (% sobre el total d'usuaris d'ordinador)		
		LLOC D'ÚS			MOTIU			Per a treballs escolars	Per a oci, música, jocs...
		Des del centre d'estudis	Des de la llar	Des d'altres llocs	Per a treballs escolars	Per a oci, música, jocs...	Per a altres usos		
Any 2007									
Estat	76,8	54,3	71,3	64,5	90,6	83,6	9,0	90,2	85,0
Illes Balears	77,5	49,6	81,7	43,7	91,2	92,1	0,0	89,9	85,7
Any 2008									
Estat	82,2	58,7	76,0	60,0	92,4	84,4	19,6	91,9	84,9
Illes Balears	88,2	73,7	79,4	59,7	91,6	91,2	28,8	92,9	88,5
Any 2009									
Estat	85,1	58,9	80,4	55,7	93,9	86,5	29,3	93,4	88,0
Illes Balears	95,4	49,2	89,4	62,2	91,7	88,1	33,6	91,6	85,6

Font: MEC. Las cifras de la Educación en España. Estadísticas e indicadores. Recursos destinados a l'educació. Edicions de 2009, 2010 i 2011.

**QUADRE 19. NOMBRE MITJÀ D'ALUMNES PER ORDINADOR.
CURSOS 2007-2008, 2008-2009 I 2009-2010**

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS			CENTRES PRIVATS
		Total	Centres d'educació primària	Centres d'educació secundària	
2007-2008					
Estat	6,1	5,3	6,3	4,6	9,4
Illes Balears	8,9	7,8	9,0	6,8	12,1
2008-2009					
Estat	6,5	5,6	6,3	5,0	10,1
Illes Balears	10,4	9,4	10,3	8,6	13,1
2009-2010					
Estat	5,3	4,5	5,2	4,0	8,4
Illes Balears	8,3	7,4	8,5	6,5	10,5

continua

2009-2010	Nombre mitjà d'alumnes per ordinador destinat preferentment a la docència amb alumnes				
Estat	6,5	5,6	6,3	5,0	10,1
Illes Balears	10,4	9,4	10,3	8,6	13,1

(1) Hi hem inclòs els ordinadors destinats preferentment al professorat i a la docència amb alumnes. (1) Hi hem inclòs els ordinadors destinats preferentment a tasques pròpies del professorat.

(2) Hi hem inclòs els ordinadors destinats preferentment a docència amb alumnes.

Font: MEC. *Estadística de la sociedad de la información y la comunicación en centros educativos. Las cifras de la Educación en España*

QUADRE 20. PERCENTATGE DE PERSONES (DE 16 A 74 ANYS) QUE HAN UTILITZAT INTERNET ELS TRES MESOS DARRERS, PER NIVELL DE FORMACIÓ. ANYS 2008 I 2009

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS					Altres estudis
		Educació primària	1a etapa d'educació secundària	2a etapa d'educació secundària	Formació Professional de grau superior	Educació superior universitària	
2008							
Estat	56,7	13,8	51,0	76,3	81,1	91,7	47,8
Illes Balears	60,6	23,6	58,3	70,3	70,7	94,4	100,0
2009							
Estat	59,8	17,2	54,2	78,3	85,1	92,4	11,5
Illes Balears	65,0	27,9	66,3	78,2	78,9	97,6	..

Font: Ministeri d'Educació. *Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edicions 2010 i 2011. Resultats de l'educació a llarg termini*

QUADRE 21. TAXA BRUTA DE POBLACIÓ QUE ES GRADUA EN CADA ENSENYAMENT O TITULACIÓ

	TOTAL			Primer cicle d'educació infantil (1)			Segon cicle d'educació infantil			Educació primària		
	2003-2004	2007-2008	2007-2008	1998-1999	2003-2004	2007-2008	1998-1999	2003-2004	2007-2008	1998-1999	2003-2004	2007-2008
TOTAL												
Estat	71,5	71,5	6,0	45,9	44,9	44,7	14,3	16,2	16,8	18,1	17,1	16,4
Illes Balears	62,8	59,7	5,7	36,5	32,0	30,9	8,0	12,1	12,5	7,3	7,9	7,5
HOMES												
Estat	64,2	65,3	5,9	39,9	36,7	37,4	13,6	15,1	15,4	16,8	15,4	14,4
Illes Balears	55,7	54,2	4,8	29,8	25,3	26,4	7,6	11,4	11,7	5,6	7,1	6,0
DONES												
Estat	79,3	78,0	6,0	52,2	53,6	52,4	15,0	17,4	18,3	19,5	18,9	18,5
Illes Balears	70,2	65,6	6,6	43,5	39,1	35,6	8,3	12,8	13,4	9,0	8,8	9,0

(1) Alumnat que obté el títol en les modalitats presencial, a distància o en proves lliures.

(2) Alumnat graduat en cicles formatius de grau mitjà de Formació Professional i d'arts plàstiques i disseny, Formació Professional I i ensenyaments esportius de grau mitjà.

(3) Alumnat graduat en cicles formatius de grau superior de Formació Professional i d'arts plàstiques i disseny, ensenyaments esportius de grau superior, Formació Professional II i arts aplicades i oficis artístics.

Font: *Las cifras de la educación en España. Edició 2011. Curs 2008-2009*

Si ampliam aquesta anàlisi a la població que té entre 16 anys i 74, comprovam que a les Balears empram més Internet que a altres comunitats. Les dades de l'any 2009 mostren que el 65% de la població el feia servir: 5 punts més que l'any anterior i 6 més que la mitjana estatal. El nivell d'ús augmenta amb el nivell educatiu i arriba al 97,6% en el cas dels universitaris (vegeu el quadre 20). Mentrestant, el nivell formatiu de la població jove és baix, si el comparam amb el d'altres comunitats autònomes; és el segon més baix de tot l'Estat després del de Ceuta. El percentatge de població de 20 anys a 24 que ha assolit almenys el nivell d'educació secundària de segona etapa a les Balears és d'un 46,5%, 4,6 punts inferior al percentatge de 2004 i 13,5 punts inferior al percentatge estatal. El percentatge d'homes, entre 2004 i 2005, no va variar gaire (passà de 41,5 a 40,4), però les dones varen perdre 8,3 punts i varen arribar a un 52,8% (vegeu el quadre 22).

Al nivell formatiu baix s'hi suma el nivell de graduació també baix i el percentatge d'abandonament escolar elevat. Les Balears formen part del conjunt de les comunitats autònomes que tenen el nivell d'abandonament més elevat en relació amb les mitjanes europea i estatal. L'abandonament escolar assoleix el 43,2% (havia crescut entre 1998 i 2008), un dels percentatges més alts, juntament amb els de Múrcia, Ceuta i Melilla (vegeu el quadre 23).

A l'abandonament escolar hi contribueix l'acumulació de retards abans de l'ESO i durant l'ESO. Solament el 52,2% de l'alumnat de quart d'ESO hi accedeix amb 15 anys; la mitjana estatal és del 57,4%. La diferència és considerable, si comparam la dada amb la de les comunitats que tenen les taxes més elevades: País Basc (70,7%), Catalunya (68,4%), Navarra (66,7%) o Astúries (62,1%). L'acumulació de retard a les Balears és principalment a l'educació primària: un 27,6% dels nins (taxa estatal: 17,9%) i un 18,6% de les nines (taxa estatal: 12%). Aquest nivell de retard situa la comunitat autònoma de les Illes Balears en el segon lloc de l'Estat darrere Ceuta (Pascual, Ballester 2010).

QUADRE 22. NIVELL DE FORMACIÓ DE LA POBLACIÓ JOVE: PERCENTATGE DE POBLACIÓ DE 20 A 24 ANYS QUE HA ASSOLIT ALMENYS EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE SEGONA ETAPA

	TOTAL			HOMES			DONES		
	2000	2004	2009	2000	2004	2009	2000	2004	2009
TOTAL	66,0	61,2	60,0	60,1	54,4	53,1	71,9	68,4	67,1
Andalucia	58,4	52,8	53,0	53,1	47,1	45,1	63,8	58,8	61,2
Aragó	75,0	70,1	68,7	69,7	59,6	62,9	80,5	81,3	74,9
Astúries	71,6	66,9	70,8	64,0	59,2	66,2	79,3	74,9	75,6
Illes Balears	51,1	51,1	46,5	41,0	41,5	40,4	61,2	61,1	52,8
Illes Canàries	55,8	58,4	57,1	48,5	51,6	48,7	63,0	65,3	65,5
Cantàbria	70,9	67,0	65,3	62,0	60,8	55,6	79,9	73,6	75,2
Castella i Lleó	70,3	70,2	66,0	62,3	61,9	58,8	78,4	79,0	73,6
Castella-la Manxa	59,0	55,6	55,0	52,6	47,5	46,9	65,6	64,4	63,6
Catalunya	67,8	59,4	61,4	62,0	53,6	55,5	73,9	65,5	67,6
País Valencià	62,3	58,6	56,7	56,3	49,9	49,7	68,3	67,7	64,0

continua

	TOTAL			HOMES			DONES		
	2000	2004	2009	2000	2004	2009	2000	2004	2009
Extremadura	51,8	51,9	52,9	42,8	40,7	45,7	61,0	63,8	60,7
Galícia	65,0	68,8	63,4	57,8	59,4	55,5	72,3	78,5	71,4
Madrid	77,9	68,6	66,1	75,4	63,9	59,9	80,4	73,3	72,4
Múrcia	57,2	51,7	54,1	49,6	44,1	49,5	65,2	59,8	59,1
Navarra	82,3	73,7	74,4	79,7	65,5	74,5	85,1	82,3	74,2
País Basc	81,5	81,5	76,9	75,7	77,7	69,3	87,6	85,5	84,7
La Rioja	70,7	59,8	61,4	65,3	50,3	57,0	76,4	69,9	66,0
Ceuta (2)	51,4	50,6	54,3	43,3	47,6	49,4	60,9	52,9	59,5
Melilla (2)	54,9		45,9	52,0		35,7	57,9		58,1

Font: Las cifras de la educación en España. Curs 2008-2009. Edició 2011

QUADRE 23. ABANDONAMENT EDUCATIU PREMATUR. POBLACIÓ DE 18 A 24 ANYS QUE NO HA ASSOLIT EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE SEGONA ETAPA I QUE NO SEGUEIX CAP TIPUS D'EDUCACIÓ NI DE FORMACIÓ

	TOTAL			HOMES			DONES		
	2000	2004	2009	2000	2004	2009	2000	2004	2009
TOTAL	29,1	32,0	31,2	35,0	38,7	37,4	23,2	25,1	24,7
Andalucia	35,5	39,2	37,5	41,4	45,3	44,2	29,5	32,7	30,2
Aragó	21,9	23,5	25,1	25,7	31,3	29,8	18,0	15,3	20,3
Astúries	21,8	26,3	21,1	28,2	31,4	24,5	15,5	21,2	17,4
Illes Balears	42,0	42,5	40,8	51,7	49,8	46,0	32,3	34,6	35,1
Illes Canàries	34,1	33,5	31,3	40,4	39,7	39,4	27,9	27,1	23,2
Cantàbria	22,8	26,3	23,9	28,7	32,2	32,0	16,7	20,1	16,0
Castella i Lleó	21,6	23,3	27,0	29,5	29,4	32,5	13,5	16,9	21,4
Castella-la Manxa	35,8	37,0	34,4	42,8	45,5	42,0	28,6	27,6	26,2
Catalunya	29,1	34,0	31,9	34,7	40,5	38,0	23,3	27,1	25,6
País Valencià	32,7	35,6	32,8	38,9	44,2	39,1	26,6	26,7	26,1
Extremadura	41,0	39,7	34,5	48,9	49,3	40,6	33,2	29,8	28,1
Galícia	29,2	24,3	26,0	37,3	32,4	31,7	21,1	15,7	20,1
Madrid	19,6	25,4	26,3	22,9	29,9	32,8	16,2	20,6	19,6
Múrcia	39,2	42,8	37,3	46,8	50,0	41,5	31,1	34,9	32,8
Navarra	16,4	21,2	19,8	19,8	30,0	20,7	12,7	12,3	18,8
País Basc	14,7	13,4	16,0	19,8	18,2	20,9	9,5	8,4	11,2
La Rioja	26,1	35,0	32,7	29,4	42,7	35,8	22,6	26,4	29,3
Ceuta i Melilla	37,5	41,3	36,0	43,2	46,5	43,1	31,3	36,1	28,5

Font: Las cifras de la educación en España. Curs 2008-2009. Edició 2011

3. Conclusions

L'anàlisi anterior descriu algunes de les necessitats del sistema educatiu de les Illes Balears, principalment dels ensenyaments postobligatoris. A la secundària postobligatòria, principalment els cicles formatius, no solament les taxes d'escolarització són baixes, sinó que sorgeix una escletxa entre la matrícula i la graduació. Des d'una perspectiva àmplia, entenem el terme fracàs escolar com el no assoliment dels objectius escolars mínims per a la vida en societat, d'acord amb els requeriments del mercat laboral. Des d'aquest punt de vista, el mínim formatiu convenient i exigible seria la titulació de secundària postobligatòria. El sistema educatiu té un paper prioritari per assumir un repte important com a institució mediatra entre l'individu i la societat (Fernández Enguita et al. 2010).

Tot i que la inversió en educació és necessària, convé ser cautelosos a l'hora de valorar la relació entre despesa pública i millora de resultats educatius, ja que no sempre més inversió correspon a més rendiment educatiu. De fet, el percentatge de la despesa pública destinada als estudis no universitaris i la despesa per alumne són dels més elevats de l'Estat. Ara bé, també és cert que un percentatge elevat d'aquesta despesa pública és dedicat als concerts, juntament amb altres comunitats, com el País Basc i Navarra (Orte et al. 2009; MEC 2007; Marchesi 2006).

La inversió educativa és una condició necessària. Per millorar l'educació, però, hom ha de considerar altres factors, com ara el tipus d'inversions i el compromís del teixit social (el conjunt d'institucions, associacions, ajuntaments, etc.). En aquest sentit, és imprescindible adoptar mesures per evitar que es concentrin alumnes amb necessitats específiques als centres públics. La separació, a Mallorca, entre una xarxa de centres concertats i una altra de públics, els quals tenen una proporció elevada d'alumnes estrangers, obliga a incrementar la intervenció en els processos d'admissió als centres mantinguts amb fons públics, però garantint-hi la gratuïtat, accessibilitat i la no segregació (Marchesi 2006; Orte et al. 2009).

Molts dels elements que hem analitzat poden ser tinguts en compte a l'hora de definir polítiques educatives més ajustades a les necessitats existents. De tota manera, no podem oblidar que les mesures de protecció social i les polítiques socials integrals que donin cobertura sobretot a les famílies i als individus en situació de més vulnerabilitat (CES 2010) són imprescindibles també des d'un punt de vista educatiu. Tota la inversió feta en aquest sentit serà definitiva per millorar el rendiment i els resultats educatius a la nostra comunitat.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Consell Econòmic i Social de les Illes Balears (2011). *Memòria del CES 2010 sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears*. Palma: CES Illes Balears.

Consejo Económico y Social de España (2010). *Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral de España 2009*. Madrid: CES.

Fernández Enguita, M.; Mena, Ll.; Riviere, J. Al. (2010). *Fracaso y abandono escolar en España*. Barcelona: Fundació la Caixa, Col·lecció d'Estudis Socials, 29.

Instituto Nacional de Estadística (2011). *Encuesta de población activa*. Madrid: INE (www.ine.es).

Instituto Nacional de Estadística (2010). *Encuesta de condiciones de vida 2009*. Madrid: INE (www.ine.es).

Ministeri d'Educació (2011a). *Estadísticas de la educación. Enseñanzas no universitarias. Estadísticas del alumnado. Datos avance 2010-2011; datos detallados 2009-2008 y 2007-2008*. Madrid: MEC (www.mec.es).

(2011b). *Estadísticas de la educación. Enseñanzas no universitarias. Estadísticas del profesorado. Datos avance 2010-2011; datos detallados 2009-2008 y 2007-2008*. Madrid: MEC (www.mec.es).

(2011c). *Estadísticas de la educación. Enseñanzas no universitarias. Estadísticas de los centros. Datos avance 2010-2011; datos detallados 2009-2008 y 2007-2008*. Madrid: MEC (www.mec.es).

(2011d). *Estadísticas de la educación. Indicadores y publicaciones de síntesis. Las cifras de la educación en España. Recursos destinados a la educación. Edición 2011 (curso 2008-2009)*. Madrid: MEC (www.mec.es).

(2011e). *Estadísticas de la educación. Indicadores y publicaciones de síntesis. Las cifras de la educación en España. Resultados a largo plazo de la educación. Edición 2011 (curso 2008-2009)*. Madrid: MEC (www.mec.es).

(2011f). *Estadísticas de la educación. Indicadores y publicaciones de síntesis. Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Alumnado extranjero. Edición 2011*. Madrid: MEC (www.mec.es).

Ministeri d'Educació i Ciència (2007). *Informe 2006: Objetivos Educativos y Puntos de Referencia 2010. Conferencia de Educación*. Madrid.

Observatori de Treball de les Illes Balears (2011). *Informe sobre el mercat de treball de les Illes Balears 2010*. Palma: Conselleria de Turisme i Treball. (<http://observatorideltreball.caib.es>).

Orte, C.; Ballester, L.; Pascual, B.; Oliver, J. L. (2009). «Eficàcia del sistema educatiu a les Illes Balears 2000-2008: fortaleres, debilitats i propostes de millora. 35-182». A: *Dictamen 7/2009 del Consell Econòmic i Social sobre l'eficàcia del sistema educatiu a les Illes Balears*. Palma: Consell Econòmic i Social de les Illes Balears.

Pascual, B.; Ballester, L. (2010). «Abandonament escolar a les Illes Balears». A: *Anuari de l'Educació 2010*. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya.